

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, Februarius 22-ik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s.

Bőjtelő Havának kezdetétől fogva igen keményen viseli magát a' tél. A' múlt egész héten olly szörnyű és tartós hidegek jártak, hogy a' bundás emberek is reszkettek, azok pedig, a' kiknek vastag köntösök nincsen, nem igen voltak az úttákon. A' télynek ez a' rendkívül való keménysége sok fát meg emészt, melly most igen drága; a' leg rövidebb kemény fáank díját sem lehet 20 forintnál alább megvenni, a' három sukos vagy három lábnyom haszaságúnak pedig a' fa piactzokon 40 — 42 for. az árra V. Cz. és mivel nagyon megfogott, tavaszig 50 forintért sem lehet kapni.

A' jelenvaló háborúnak kezdetétől fogva, ennek a' hólnapnak 9-ik napján láttunk itt Kozákokat, a' kik többire mind koros emberek voltak, és mivel a' Rajna folyóvíz felső részén meg betegesedtek, szabadságot nyertek a' hazájokba való visszamenetelre és megbomlott egészségeik helyre állítására. Noha szemeikből is kiláttzott a' vadság, itt mindazáltal igen tisztesen viselték magokat. Forma ruhájok különböző színű volt. Magyar dolmány forma kankójokat a' közemberek szc-

les szíjjal, az all és fel tiszték posztóból való öjvel övedzették derekukhoz; süvegek kinek kutsma, kinek Lengyel süveg, kinek hórs sarka volt, nadrágjok bő és durva posztóból való, lábbeliek saru. Lovaik aprók, soványok, többire mind göndör szőrűek, jó futók, és mivel e' világon való lételeknek első szempillantatjától fogva, telén nyáron a' szabad levegő alatt élnek, az időnek akármelly változását könnyen elszenyedik. Hogy a' Frantziákkal való viaskodásban prédát nyertek, köntöseikből és fegyvereikből ki tettik; tsaknem mindeniknek érdem pénz függött a' mellén. Magok tömött emberek, erősek, tekintetek komor, veres szakálluk mellyek közepéig érő. Feleségeikhez, gyermekeikhez örömmel mennek. Méltó megjegyezni, hogyó nálluk nem a' férfiak kérnek és keresnek magoknak feleségeket, hanem az asszonyok férjeket, és nem is laknak együtt, hanem a' férfiak föld alatt való kunyhóikban, az asszonyok pedig a' majorokban. — Az Ukrajniali, Podóliai, és Fejér Ruszsziai Kozákok szegények; ellenben a' Dóni, vagy az Ásiában a' Don folyóvíz mellett lakók gazdagok, pompások, és szép épületekben laknak s. a. t. (a)

(a) Én tavaly betegségem előtt az Orosz Birodalom Statistikájának írásához kezdettem, és 10 árkusra való el is készítettem, de mivel az akkori tartós és nehéz be-

A' tsatározó mezőkről.

1. A' Frantzia Földön.

A' hadi dolgoknak ezen földön való folyamatját ekként adják elő a' *Troyes* környékén táborozó Baváriai Árniadánál lévő néhány tiszték, e' folyó Februárius 6-ik napján hazájokba írt leveleikben: — Mi, úgymond, minden nap közelebb közelebb nyomúlunk Páris felé, de lassan-lassan. *Napoleon* Császár megveretett armádájának maradványát *Troyes* háta megett állította ki. — Imitt amott kenyérből és sóból szükségét szenvedünk, egyébféle táplálásunkra való eleséget mindenütt bővességgel találunk. Hogyha ma meg nem készül a' békesség, holnap vagy a' legközelebb való napon ismét verekedni főgünk, 's az után Párisba köttetik meg a' békesség. — Noha mi a' Febr. 1-ső napján esett Briennei verekedésben nagyon ki voltunk tétetve a' kártáts tűznek, de még is kevés kárt vallottunk, és 23 ágyút nyertünk. A' Briennei verekedésben nyomtatásban ki adott tábori tudósítás szerint, ebben a' verekedésben 82 ágyút nyert, és 15000 embert fogott el a' szövetséges armáda a' Frantziáktól. — Leg többet szenvedett a' Frantzia testőrző sereg.

Ámbár ezen tábori tudósításnak hitelességét senki meg nem táfolhattya, ámbár mind a' Helvétziai és Rénus mellyéki, mind a' Belgiomi és Hollandiai közönséges és magános levelek egyenlő módon erősítik, hogy a' szövetséges hadi seregek mindenütt győzedelmeskednek a' Frantziákon, 's előbbre való nyomulások is azt bizonyította: még is mindazáltal nem szégyenlik egynéhány Frantzia országi Zsurnálok a' Párisi Publikumot más módon tsábitani, és a' szövetséges armádán vett

fényes győzelemmel ketsegtetni: — A' *Gazette de France* című Párisi Zsurnálnak kiadója, e' folyó Februárius első napján költ darabjában ekként ditsekszik: Azok a' Fr. Armádától jött magános levelek, mellyek estafétán küldettek hozzánk, azt jelentik, hogy Császár ó Felsege, Jan. 28-ik napján újokban meg verte az ellenséget, 9 ágyút nyert, és 200 embert ejtett fogságra; hogy szüntelen az ellenség háta megett munkálkodik, e' pedig nyakra főre hátrál — hogy azokat a' Kozákokat, a' kik az Aube folyóvíz mellett fekvő *Arceys* városa alá menni batorkodtak, hadi seregeink nagyon megverték, és sok embert elfogtak közzülök; és hogy azok, a' kik életben 's épségben megmaradtak, futva követik hátráló armádájokat — hogy azokat a' 400 Kozákokat; a' kik minden gyalogság nélkül mérészlettek *Sens* városnak falai előtt megjelenni, General *Alix* apró fegyverből való tüzrel vissza kergette, és egyetlen egyet sem borsátott bé azon városba.

A' fent említett Párisi Zsurnálnak 2-ik Februáriusi darabjában Illy foglalatú, Januárius 30-ik napján költ Provisi tudósítás olvastatik: General *Pajol*, úgymond, egy estafétát vett *Troyesben*, a' ki olly híradással küldetett ő hozzá, hogy *Napoleon* Császár *Joinville* városa mellett az ellenséget meg verte, 's attól 200 embert rablott el, és 17 ágyút nyert. — *Troyesből* jelentik Januárius 30-ik napján, hogy a' *Treviso* Herczeg (*Marsal Mortier*) 40 ezer főből álló armádája előre nyomúl. a' *Seine* folyóvíz mellett lévő *Nogent* városból illy tudósítás jött:

Épen ebben a' szempillantásban olly fontos tudósítást vettünk, hogy a' Császár az ellenség nagy armádáját Brienne mel-

tegségem nagyon megerősített, és most a' papiros és nyomtatás igen sokba kerül, azt tovább nem folytathattam. Ez a' munka azokra nézve, a' kik idegen nyelveket nem értnek, nagyon hasznos lett volna.

lett megkerülte, nagyon megverte, 15000 embert attól elfogott, és számos ágyút és puskaporos szekereket elfoglalt. A' hozküldetett Kurir 15000 foglyot látott, a' kiknek száma naponként nevedik. Ez a' Kurir hozta azt a' hírt is, hogy Januárius 30-ikat követett éjjel a' Császár Briennében írt. Az ellenség ártillériája, a' miut a' Neufchateli Hertzeg jelenti, a' Vasyi erdőben maradt, és a' felteve rossz útak miatt el nem vihette azt magával az ellenség. — A' mi hadi seregeink tudálásra méltó vétezi bátorsággal viseltek magokat. A' föld nepe vissza fordított kaszákkal, hegyes törökkel, vas villákkal, és hegyes vessal felkészült póznákkal, és botokkal felügyelve üttek a' futó ellenséget.

Több más armádától jött levelek ilyen módon folytatja a' Gazette de France nevezetű Párisi Zsurnál a' maga tudósítását azt írják, hogy az elleneg Jan. 29-ik napján, három marsútra veretett hátrább, hogy azon a' napon esett veredésben 15000 elhullott, sebbe esett's elfogatott emberből's 25 ágyúból állott az ellenség vesztesége, és hogy annyival fontosabb ez a' 29-ik Januáriusi győzedelem, mivel a' megvert ellenséges armáda avval ditsekedett, hogy azon ütközet után haladék nélkül Párisba fogna menni. — Az eddig irattakat több Frantzia Zsurnálok is ekként adták elő, mellyeknek hazug voltak a' következő környülfállásokból világosan ki fog tenni.

A' múlt szombaton (így ír a' Gazette de France című Párisi Zsurnál Febr. 2-ik napján költi levelében) kezdtek előre való gondviselésből a' város 52 sorompóit erős tölgyfából csinált pallizadákkal, az az hegyes karókkal megerősíteni; az ezen városba vivő útakra a' pallizadákkal egy lineába erős vas kapuk csináltattak, a' város köfalainak erőtlenebb részei újabb erős köfalakkal és pallizadákkal erősítettnek

meg, mindenütt sok matérialek tartatnak kézen, és sok munkás emberek gyűjtetnek össze a' város megerősítésére, sok tartós ifjak fegyverkezettek fel annak védelmére s. a. t. Hogy ha a' Fr. hadi seregek a' szövetséges armádnak győzedelmeket vettek; ha igaz, hogy ezt hátrább vettek; ha igaz, hogy a' Tarenti hertzeg (Marsal Macdonald) Hollandiából, és Soult's Sichel Fr. Marsalok Spanyol országából a' Napoleon Császár vezérlete alatt lévő Fr. Armádnak segítségére számos hadi seregekkel mentek, végtére, ha igaz, hogy a' Fr. Armáda mindenütt győzedelmeket veszen a' szövetséges Fejedelmek hadi seregeiken: mi okok van a' Párisi lakosoknak a' feleletre, mi okok van azon városnak minden lehető módon való megerősítésére?

Azon nevezett Frantzia Zsurnálnak 3-ik Februáriusi darabjában következők a' tudósítások olvastatnak: General Blichernek az az armádája, mellyet Napoleon Császár Jan. 29-ik napján megtámadt és megvert, 40000 főből álló volt, mellyből 4000 maradt a' tsata mezőn és fogatott el; a' mi győzedelmes seregeink három marsútra verték hátrább az ellenséget. — Sensből azt írják Febr. első napján, hogy Fr. General Alix azokat a' Kozakokat, a' kik azon városra ütöttek Villenacéig üzte vissza, és segítséget kapván minden oldalon kergeti és fogyasztja őket. Reméljük, hogy ezeket a' zsványokat meg fogja ő annak rendi szerént fenytetni.

Mindenütt, a' miut azon Párisi Zsurnál írja, a' hol a' szövetséges hadi seregek által mennek, felette nagyozni szoktak hadi erejeket. Dijonban azt hírteltek, hogy egy 35000 főből álló csapat sereg megyen ottan keresztül, a' kik között egy embert sem láttak. De hogy a' Publikumot eltsábitassák, egyik kapun ki's bé mennek, egynehány könnyű agyút és pus-

kaporos talyigát küldöznek ki 's bé a' városba. A' lovasságok meglehető, a' gyalogságok pedig keveset ér. — Egy szóval igen nyugtalan és gyanakodó az ellenség, 's úgy láttik, mintha félne a' gyanútartól.

A' Marne folyóvíz mellett fekvő Chalonból azt írják Januárus 30-ik napján: A' Dantzig herceg (Marsal le Fewre) úgymond, a' maga Adjutánsával ide érkezett, minden órában másnéféle fegyveres seregek jönnek bé ebbe a' városba, ártilleria is számos érkezett hozzánk. — Az a' Lengyel lántsás tsapát, melly a' Közákoknak nyomozásokra rendeltetett ki, *Vitriben* sokra talált, a' kik közül 25 embert levagdalt, sokat lovastól együtt elfogott, azon város környékén is sokat fogdostak el a' fegyverbe öltözött parasztok.

Egy 30-ik Januáriusi Briennei tudósítások után következő módon szól a' már sokszor említett párisi Zsurnál: — „Mi, úgymond, azt a' sok bosszantást és üldöztetést, mellyet a' General *Blücher* armádájától szenvedtünk, meg bosszullottuk. Ezek közül a' Barbarusok közül azokat, a' kiket a' mi Császáruk vitéz katonái utól nem érthettek, futni láttuk. El felejtettük egy szempillantatig, hogy hajlékaink hamuvá lettek, midőn Császáruk győzedelmesen hozzánk jönni szemléltük. — A' vad ellenségnek megrettenésére és megölésére elegendő volt az ő megjelenése. A' Császár jelenlétele leg jobban megvigasztallya a' valóságos Frantziákat. Azoknak a' Gyülekezeteknek lakosai, a' kik a' tsata piattól távol vannak, de még is mindenféle háborgattatást szenvednek, velünk együtt elfelejtik nyomorúságaikat ha a' győzedelmest szemlélik.

Egy 31-ik Januáriusi Briennei tudósítás után, így szól a' *Gazette de France*

tzimű Párisi Zsurnál: Nem valamely utómenő sereg, hanem *Blücher* Generálnak 40,000 főből álló armádája volt az, melly a' mi környékünkön táborozott, és a' mellyet Januárus 29-ik napján a' mi vitéz seregeink megtámadtak. A' mi árnyékos sétáló helyünk, az utak, úttzak, és gyümöls termő kertjeink dugva voltak az ellenség holtjaival. Leg alább 4000 embert elvesztett *Blücher* General, az elfogattakat ide nem számilván. Ő nem tudta, hogy a' Császár maga is jelen volt. — *Hardenberg* a' Prüssziai Statusminister unokája, és a' hadi fő kvártélynak Kommandánsa, a' vár tövénél fogattetott el. Gaeral *Blücher* éppen akkor jött le a' maga Generáltábjával a' várból, mikor e' történt, és tsak kevésbé múlt, hogy ő is fogságra nem esett. Hogy az ellenség üzéseben megakadályoztassanak a' Frantziák, a' nagy úttzakban lévő leg szebb hazákat meggyújtattak. Kevesen találtatnak polgártársaink közül, a' kit személyesen meg ne sértettek volna azon rövid idő alatt, mellyben nálunk voltak, és egy sem találtatik, a' kinek mindenét, a' mivel bírt, el ne rablottak volna. — A' Frantzia Monitör is ezeket írja.

A' mi armádánk (így szól továbbá a' *Gazette de France* tzimű Párisi Zsurnál) még most is olly fordulásokat teszen, hogy az Eő Felsége plánumát eszközölhesse és első győzedelmeit szerentsével folytathassa. Erre nézve az Aube folyóvíz mellett lévő *Arzis* városa környékére marsirozik, hogy ottan, az ott táborozó Trevisói Herceg (Marsal Mortier) corpusával magát öszve kaptsothassa. Az az első gyalog osztály sereg, melly Spanyol Országból várattatott tegnap, az az, Január 30-ik napján el érkezett Versáliába; a' 2-ik osztály egy napi marsúttal van az elsőől bátrább, a' 3-ik ugyan annyira a' másodiktól. Ennekfelette minden nap sok segítő seregek jönnek az armádához. Az említett Spanyol

Országból jövő három gyalog oszdtályokon kívül, a' Generál *Treillard* vezérlése alatt egy lovas oszdtály sereg jön Spanyol Országból még kettőztetett lépésekkel, és most már a' Loire folyóvízhez érkezett (*Loire*, deakúl *Ligeris* Frantzia Országának leg nagyobb folyóvíze, Langvedociában a' Sevensesi hegyekben támad, és Kis Britanniában, Nantes városa mellett az Aquitaniai tengerbe omlik), és azon líneában marsirozik, a' mellyben a' fellyebb említett oszdtály seregek marsiroznak.

Más oldalról azok a' hadi seregek marsiroznak, mellyek Spauyol Ország Cataloniai tartományából Marsal *Süchet* vezérlése alatt jönnek, és ezek néhány napok múlva *Lyon* városához érkeznek, és azt a' nevezetes oszdtály sereget, melly már azon városban vagyon, meg erősítik, még pedig olly igen, hogy az a' közönséges védőintézeteknek eszközzésekre hathatósan nyekálódhatik. — Ezeken kívül, (gy szoll továbbá a' *Gazette de France* tiszti Párisi Zeurnál) minden nap számos conscriptus oszdtályok marsiroznak itten keresztül az ármádához a' testőrző seregeknek all tisztjeik alatt, mellyek a' 21-dik Januáriusi Párisi végzés szerint a' könnyen ugró könnyű szerű gyalog seregek közé osztatnak fel.

Ezen új seregek a' régi gyalogseregekkel, és az itt (az az Párisban) maradt gyalogsággal, jó várost őrző seregek lesznek. Bár an el lehet mondani, hogy ez a' garnison a' Párisi nemzeti gárdistákkal össze kaptsoztatva elegendő lenne az ellenség hátraverésére, ha ez, ezen fő város köfalai előtt megjelenai mérészelne. Ennek pallizádákkal, az az, hegyes karókkal való megerősítettése szorgalmasan folytatódik. Számos ártilléria kempániák gyűltek ide össze. — Végtére, ha szinte a' Császár vezérlése alatt lévő nagy ármáda, azok a' segítő seregek, mellyek avval össze kaptsoztatnak, és válogatott emberek-

ből állanak, ha szinte a' línea regementek, és az ármáda háta megett álló nemzeti gárdisták kettős győzhetetlen védelem gyanánt légyenek is minékünk; ha szinte kiólról, és minden pontokon több ezer védelmező intézetek tétettek légyen is: mindazáltal benn a' városban is semmi el nem mellőztetett, a' mi akarmelly veszedelmnek eltávoztatására elegendő ne lenne. — Noha képzelni lehet, hogy az a' fő város, tuduüllik Páris, mindent el fog követni a' maga védelmezésére; de mégsem bízathattyák avval magokat, hogy a' szövetséges hadi seregek tőlök megrettenyenek, és próbát ne tegyenek az abba való bemenetelre.

2. Olasz Országban.

A' múlt posta napon költ Magyar Kurir 81-ik lapján félbe szakadt hadi Tudósításnak folytatása.

F. M. Lajt. *Radivojević* tsak hamar az ellenségre bákkanván, vele össze kaptott, és mind apró mind nagyobb fegyverből tüzeltek egymásra; de seregeinknek bal szárnya rövid idő múlva előre nyomulván és minden körülbelől fekvő tétőket elfoglalván, az ellenséget hátrább nyomta, a' ki magát Brescia felé visszahúta; úgy mindazáltal, hgy ármádájának bal szárnyát a' Monzaubanói hid előtt lévő tétőkhöz támasztotta, az ott lévő tétőkre fel ment, ott kiállott, s ott akarta a' Cs. Kir. sereget bevárni.

Midőn szinte azon ellenséges posztanak megtámadására a' rendeletek megtették volna, F. M. Lajtnant *Morváltól* olly tudósítás érkezett, hogy az ellenség számos lovas csapatral ismet által jött a' *Mincio* folyóvízen, hogy magát, F. M. Lajt. Mayer és ő. közzé fúrta, hogy amaz *Mantua*ból és *Roberbel*ből tüzesen megtámadta, és *Villafranca*ig hátrább is nyomta. — Mivel az ellenség feltett tzeját

mindjárt észre lehetett venni, és az is ki-
tűdött, hogy maga a' Vice Király is a'
Quesnel osztály seregével, a' *Merment*
gyalog osztályával, és testőrző seregével,
Februárius 7-ik napján, *Castellucióból*, és
Marcariából vissza tért, és a' maga serege-
it a' *Goito* folyóvízen által vezette, 's egy-
szersmind osztályos Generális *Grenier* ve-
zérése alatt az egész Mantuai katona őri-
zetet előlbre nyomta: arra való nézve leg-
oitan parantsolatot adott ki a' kommandi-
rozó Generális, hogy *Quosdanovich* Gene-
ráltnak *Valeggio* mellett rezervában álló
brigádja F. Lajt. *Mervillénék* segítségére
nyomúljon előlbre. Noha *Merment* Fr. osztá-
lyos Generális lovassága két versben is
visszonyomatott, noha annak egy ágyúja
el is vétetett, és a' tsatahelye nagy részént
általa elfoglaltatott: mindazáltal még is sok
földet foglalt el a' Villafrankai országos út
mellett, és hátunk megé menni igyeke-
zett.

Egyedül F. M. Lajt. *Merville* vigyá-
zósága, és hadi seregeinknek rendkívül
való vitézsége tartóztatta az ellenséget mind
addig, míg Generális *Quosdanovich* oda
érkezett, és a' maga kolonnéját két batal-
lionnal megerössítvén, az ellenség szár-
nyába vágni igyekezett, a' vele volt ágyúk-
kal annak sok kárt tett, 's végtére min-
den előmenetelt megakadályoztatta, és 4
vagy 5 száz embert elfogván az ellenség
közzül, a' többt hátrább verte, a' kik közt

sok stabális és feltisztek voltak. — [Vége-
zetit a' jövő posta napon.]

Nagy Britannia.

A' Londoni közönséges újság leve-
lek szerént, előre ellátván azt *Napoleon*
Császár, hogy ő a' szövetséges hadi sere-
geken tökéletes győzedelmet nem vehet,
e' mellett a' törvényhozó Tanács, és a' Fr.
nemzetnek okosabb része is a' szövetséges
Fejedelmekkel való békességekötésre un-
szolliák őtet: más eszközt gondolt ki a'
maga feltételének elérésére, melly abban
állott, hogy az ellene öszveszövetkezett Fe-
jedelmek közt hasonlást gerjessen, 's ve-
lek különös békességre lépjen. — Legel-
sőben is *VII Ferdinand* Spanyol Királlyal
teit próbát, 's annyira is vitte a' dolgot,
hogy ez az ifjú Király arról néki igeretet
is tett; mindazáltal nem azért, hogy szíves
szándéka lett volna a' vele való öszveszö-
vetkezésre, hanem hogy Frantia Országi
rabságából ki szabadúlhasson. E' mellett
előre tudta ő azt is, hogy a' Spanyol Országi
Cortesek (nemzeti képviselők) az Angliai
Kormánysek hire 's megegyezése nélkül
arra állani nem fognak, nem is álhatnak,
mivel a' Spanyol Cortesek az Angliával va-
ló szövetségkötesben, 1800-ik esztendőben
mákat arra kötelezték, hogy senkivel
különös békességre nem lépnek. — E'
szerént ezen feltett szándékában is hajótörést
szenvedett *Napoleon*.

Februárius 19-dik napján adtak 100 Forint. Conventziós pénzért 190 2/3 forintot
Váltótzédulában — Egy Császár aranyért 8 f. tot és 51 7/8 hrt.